

Andrey VASİLYEV,

Moskova, Rusya

Fotoğraf: Sergey KİVRİN,

Moskova, Rusya

KARABAĞ NOT DEFTERİNDEN

Bu kayıtlar 2021 yılı Mart sonunda yapılmıştır. Foto muhabiri Sergey Kivrin ile birlikte, yirmi sekiz yıl Ermeni işgali altında olan güney Karabağ ve altı Azerbaycan bölgesinde en az bir buçuk bin kilometre yol kat ettik.

Kıpkırmızı bir parıltı ve sağır edici bir gürültü. Bir saniye sonra, bir patlama dalgası kum ve geçen yılın kuru yapraklarını yüzümüze fırlatıyor. Mayının en az beş yüz metre ötede patlatılsa da yerin sarsıldığı hissediliyor. Gökyüzünde siyah bir duman bulutu asılıydı.

"Patlamayı yakalayamadım",- Sergey üzülerek yakındı.

"Bir saat içinde bir sonraki partiyi patlatacağız",- ANA-MA (Mayın Temizleme Ajansı) ekip komutanı fotoğrafçıyı sakinleştirdi.

Gerçekten de, bunlardan yeterince vardı. Siperde, emniyet pimi çıkarılmış birkaç dizine mayın daha var.

Ekte bir doktor dahil olmak üzere sadece 9 kişi var. Deneyimliler. Görünüşe göre yaşları kırkın altında değil. Yüzleri güneşten o kadar yanmış ve rüzgardan sertleşmiş ki, yaşlarını kesin olarak belirleyemezsiniz.

Burada, Ağdam bölgesinde, ekip geçtiğimiz yıl Aralık ayından beri çalışıyor. **Bu süre zarfında 700'den fazla anti-personel ve tanksavar mayınlar çıkarılmıştır.** Bunlara etkisiz hale getirilen mermiler ve TNT patlayıcılar dahil değildir.

Maalesef çalışmalar yavaş ilerliyor. **Ermeni Silahlı Kuvvetleri komutanlığı mayın tarlalarının haritalarını vermeyi reddetmiş. Burada ise her taraf mayınla dolu.** Asfaltın dışına bir adım attığın an havaya uçmuş olursun. Sürekli karşılaşılan "mayın" yazılı tabelalar sizi tehlikeye karşı uyarır. Bununla birlikte, **artık yüzden fazla sivil yaralanmış veya öldürülmüştür.** Ve daha



kaç kadın ve çocuk ölecek?! Düşüncesi bile korkutucu. Ne de olsa Ermeniler giderken, evleri, bahçeleri, yolları, patikaları, tarlaları mayınlamıştır. Ve bu gizli ölüm, bir gün bir köylü veya çobanın üzerine basacağı güne kadar, görünüşte sıradan olan bir yolun altında onlarca yıl yatacak.

* * *

Moskova'ya döndükten sonra, Sergey internet sitesinde Karabağ'da çektiği fotoğrafları yayınladığı zaman, takipçilerinden biri, bakış açısının büyük ölçüde hangi taraftan geldiğine bağlı olduğunu yazıyordu.

Bunun tek bir yanıtı var: bu bölgeye hangi taraftan girilirse girilsin (bugün bu topraklar, öldürücülüğü ile Strugatski'lerin "Uzayda Piknik" eserindeki ünlü Bölgeye benzemeye başlamış) – batıdan Laçin, güneyden Cebra-yıl, doğudan Ağdam, kuzeyden Berde üzerinden- **peri-**

şan ve yağmalanmış topraklarla karşılaşacaksınız. Buralar savaş sırasında yakılmamış olsa da, tabii ki savaşın izleri de var, ama çok fazla değiller- otuz yılı aşkın bir sürede düzenli ve tutarlı bir şekilde harap olmuş bir bölge. Bu arada: 1994 yılına kadar Ermenistan, Azerbaycan topraklarının beşte birini işgal etti. Yazdıklarına inanmayanlar gelip kendileri görsün! Korkarım sonsuz yıkıntılardan başka bir şey bulamazlar. Almanlardan yeni kurtarılan Stalingrad'ın fotoğraflarını hatırlarsanız, bugün Karabağ'ın nasıl görüldüğünü hayal etmek zor olmayacaktır.

Bu gün Karabağ – ender yaşam adacıklarına sahip bir çöldür. Bölgeye **Araz Nehri üzerindeki Horadiz kasabası** yönünden giriyoruz. Kontrastın "şaşırtıcı" olduğunu yazmak isterdim, ancak korkutucudur. Horadiz gelişen



bir kasaba, yeşil ağaçlarla çevrili bir sürü yeni ev - buraya bahar erken gelmiş - Muğam Merkezi'nin güzel bir binası, Olimpiyat Merkezi, okullar, dükkanlar ... Ardından eski temas hattının yanından geçiyoruz. Siperler, tüfek hücreleri, makineli tüfek yuvaları, tanksavar hendekleri. Burada istihkâmcılar için çok iş var. Ve sonra, ne kadar gidersek gidelim, **kilometrelerce sadece harabele-ri görüyoruz. Ermeniler tarafından tahrip edilen köyler ancak temellerin kalıntılarından tahmin edilebilir.** Bir, iki, üç, on... Ayakta kalan tek bir ev yok.

Füzuli bölge merkezi. Birinci Karabağ Savaşı'ndan önce nüfusu, çoğunluğu Azerbaycanlılar olmak üzere 17 bin kişiydi. Bütün bölgede az sayıda- birkaç yüz Ermeni vardı. Azerbaycanlıları çıkardıktan sonra Ermeniler de burada yaşamıyordu. **Kenti temelinden yıkmışlardı.** Kent artık yoktur. Otuz yıl önce ev olan taş yığınları arasında, eskiden sokak olan patika boyunca yürüyoruz. Duvar kalıntlarına işaret ederek, rehber şöyle anlatıyor:

"Burada tiyatro, burada da kütüphane vardı. Galiba burası Kültür Merkezi'dir. Cami.."

Bazen kafası karışıyor, bu da normaldir: duvarın ayakta kalan parçasının hangi binaya ait olduğunu anlamak çok zor.

16. yüzyılda yaşamış şair Füzuli'nin anıtı. Parçalanmıştır. Sadece bir taban kalmış. Nedense, ortaçağ şairi, sözde "Dağlık Karabağ Cumhuriyeti" yöneticilerinin hoşuna gitmemişti.

Şehir mezarlığına doğru yokuş yukarı çıkıyoruz. Burada da aynı tablo – **tek bir bütün levha kalmamış. Bazı mezarlar kazılmış.** İçlerinde kemikler görünüyor.

"Ölülerin üzerinde mücevher arıyor, altın diş kaplamalarını çıkarıyorlardı", - rehber anlatıyor.

Bu artık başka bir şeydi. Nasıl tepki vereceğimizi bile bilmiyoruz.

Nihayet, olumlu bir durumla karşılaşıyoruz: Füzuli'nin kenarında trafo alt istasyonu yapım aşamasındadır. **Kurtuluş sırasında, bölgenin enerjisi tamamen kesilmişti.** Ermeniler elektrik tellerini söküp götürmüşlerdi.

Yakınlarda otoyol inşası var. Bazıları altı şeritlidir. Bu yol, Füzuli'yi Şuşa'ya bağlayacak. Buradan Füzuli havalimanı inşaatına geçiyoruz. Çok sayıda modern teknoloji var. Çalışmalar hızlı ve düzenli olarak yürütülüyor. Pist artık temizlenmiş ve düzlemlenmiş. Yakında beton dökülecek. Mühendislerden biri, gelecek yılın başında inşaatı kesinlikle bitireceklerini söylüyor. Tahminen, havalimanı 2022'de faaliyete geçecek.



Cebrayıl bölgesi. Hüdaferin köprüleri. Bugün de ihtişamlı görünüyorlar. Onlardan, XII yüzyılda inşa edilenlerden biri, on bir gözü ile Araz'ı aşmıştır. Üç asır daha eski olan ikincisi, on beş sütun üzerinde duruyordu. Ne yazık ki, hepsi günümüze kadar korunmamıştır.

Diğer tarafta İran var. Nehir kıyısında neredeyse kesintisiz bir şekilde evler sıralanmış, arabalar etrafta koşuşturuyor, hayat tüm hızıyla devam ediyor. Geceleri, İran sahili elektrik ışıklarıyla dolup taşıyor. **Azerbaycan tarafında bir tek ışık yok. İnsanlar henüz köylerine dönmemiş. Zaten geri dönecekleri bir yer yok.** Sınır muhafızları, otuz yıl önce bunun tam tersi olduğunu söylüyor. Işıklarla parlayan Azerbaycan kıyılarına gıpta ile bakan İranlılardı.

Tamamen yağmalama işlerine gömülmüş olan, sözde "Dağlık Karabağ Cumhuriyeti" yöneticileri, bölgenin kalkınmasına yatırım yapmamıştır. Böyle bir hedef yoktu. Verimliliğiyle ünlü Karabağ topraklarını İranlı çiftçilere kirliyorlardı. Hem de tamamen yasadışı. İranlı çiftçiler, uluslararası hukuk normlarına aldırmadan, bol hasat toplayarak zengin oluyordu. Ermeni liderlerinin de ceplerine oldukça büyük paralar akıyordu.

Yıkılan köylerden birinin yanından geçerken yol kenarında duran bir anıt görüyoruz. İkinci Dünya Savaşı

sırasında şehit olan Karabağlıların anısına yapılmıştır. Büyük bir levhadan üç insan yüzünün çıkıntısı. Bu köyden savaşa giden ve bir daha geri dönmeyen üç asker.

Kabartma mermilerle delik deşik olmuş. Ermeni milisleri isabetli ateş ediyormuş. Üçünün de gözleri oyulmuş.

Zengilan bölgesi. Besitçay Devlet Tabiatı Koruma Alanı. Burada eşsiz doğu çınarları yetişiyordu. 50 metre yüksekliğinde ve 4 metreye kadar ulaşan gövde çapına sahip ağaçlardı. Ortalama yaşları 170 yıldı. **Bu zengin koruluktan kütük bile kalmamış. Ermeniler, koruma altındaki ağaçları kökünden kesip, keresteyi satmışlar.** Sadece korunun içinden akan nehrin kıyılarında birkaç dev çınar ağacı ayakta kalabilmiştir. Gövdelerini yola taşımak zor olduğu için kurtulabilmişlerdi. Ağaçları yakmaya çalışmışlar, ancak yaş odun kolay yanmıyor. Yanmış gövdeleriyle öylece duruyorlar.

Babaylı köyü. Tepede 13. yüzyıldan kalma bir türbe bulunuyor. Aşağıda Hekeri Nehri akıyor, arkasında ise ufku kapatan dağlar var. Sağda eski bir köy. Eski, çünkü bir tane bile ev kalmamış. Hiçbiri kurtulmamış. Her duvar tam olarak ortadan yıkılmış. Bu şekilde kırmak daha mı kolaydı? Yoksa bu evleri yapanların geri dönmeyi düşünmemeleri için mi böyle yapılmıştı?



Şaşkınlığımı gören refakatçi, sadece "zevk için" kırma-dıkları açıklıyor. Çıkarılan bloklar Ermenistan, Gürcistan veya İran'a naklediliyordu. Ama Karabağ'dan getirilen bu taşlara acılar sindiği halde, böyle bir evde nasıl yaşanır?!

Zengilan şehri. Her zaman "eski" kelimesini eklemek gerekir. Eski şehir. Her yerde olduğu gibi burada da aynı tablo ile karşılaşıyoruz. **Yıkılmış ya da daha doğrusu, sökülüş evler, yıkılmış anıtlar, yabanileşen bahçeler.** Polis, ayaklarımızın altına bakmamız ve asfalttan çıkmamız konusunda bizi uyarıyor. Bir yerlerde mayın olabilir. Gerçekten de, Sergey, az daha çimlere gizlenmiş mayına basacaktı. Burada bulunan Ermeni garnizonundan selamlar.

Zengilan küçük ama çok güzel bir şehir. Yani işgalden önce öyleydi. Ormanlık bir çukurda yerleşiyor. Yamaçlardan birinde harika bir Dağüstü Park yapılmıştı. Anneler bebek arabalarıyla ağaçlıklı yolda yürüyor, çocuklar koşuyor, pazar günleri çam ağaçlarının altında bulunan restoranda insanlar toplanıyorlardı.

Burada toplamda 7 bin kişi yaşıyordu. Nüfus sayımına göre bunlardan sadece 5'i Ermeni idi. 1994 yılında Azerbaycanlılar, büyük ihtimalle Ermenilere yer açılması için aynı gün tahliye edilmişlerdir. Ama Ermeniler buraya göç etmek için pek acele etmemişti. Zengilan'ın kurtuluşuna kadar kentin nüfusu dört yüzün üzerine çıkmadı.

Gubadlı bölgesi. Demirçiler köyü. Burada da aynı kalıntılar. **XIV yüzyıla ait türbeyi incelemek için buraya uğradık - neyse ki, aynı yüzyılda inşa edilen tek**





kemerli köprü gibi ayakta kalabilmişti. Türbenin duvarlarında, Kafkas Albanyası kültürüne karakteristik güneş işaretleri açıkça görülmektedir. Galiba antik bir tapınaktan kalma taş bloklardan inşa edilmiştir. Türbenin zemini açılmıştı. Mezar alanına ulaşmak için taş levhalar parçalanmıştı. Ermeni kara kazıcılar bir şey bulmayı başarmış mı - Tanrı bilir. Ama mezarda değerli bir şey olmuşsa da, o da Karabağ müzelerindeki hemen hemen tüm eşyalar gibi, şu anda yurt dışında, bazı özel koleksiyonlarda bulunuyor.

Hocavend bölgesi. Hadrut kasabası. Karabağ'da bulunduğumuz bu günlerde ilk kez yıkılmamış evler gördük. Dokunulmamış sokaklar bile var. Sormamıza gerek yok, burada Ermenilerin yaşadığı bellidir. Ekim 2020'de Azerbaycan birlikleri Hadrut'a yaklaştığında hepsi kaçtı. Televizyonda yayınlanan görüntüleri hatırlıyorum: şaşkın kadınlar, asık suratlı erkekler, ağlayan çocuklar. Ve Azerbaycan'a yönelik çok acı sözler. **Ancak otuz yıl önce evlerinden silah zoruyla kovulan Azerbaycanlı komşularının aksine bu insanları kimse gitmeye zorlamıyordu.** Ancak Ermeniler bunu unutmuştu. Belki de hatırlamak istemiyorlardı. Her halükarda, hiçbir röportajda yaptıklarından pişmanlık duyduklarını hiç duymadım. Tek bir Ermeni kadın misafirlğe gittiği, bir parça ekmeği bölüştüğü komşularını hatırlamıyor, daha sonra da onların şehirden kovulmasını kayıtsızca izliyordu.

90'lı yılların başında Karabağ ve yedi bölgenin işgali sırasında 700 bin Azerbaycanlı bu topraklardan sürüldü. "Sınır dışı etmek"- çok uygun bir kelimedir. Duygusalıktan uzak. Nitekim **Azerbaycanlılar tahliye edildi, kovuldu. Defol! Şimdi! Hemen! Yoksa öldürürüz!** Gerçekten böyle olmuştu. Mültecilerle sohbet ederken defalarca kendi kulaklarımla duydum.

Bir yerde, "Dağlık Karabağ Cumhuriyeti"nde İranlılar tarafından bir caminin restore edildiğini ve kendi tarzlarında yeniden inşa edildiğini okumuştum. Belki de böyleydi. Ben görmedim. Ama **bir düzine yıkılmış, kasıtlı olarak tahrip edilmiş cami gördüm.** Ateist olmama rağmen, bunu alçaklık olarak görüyorum. Ancak, Hıristiyan kiliselerine karşı da tutum daha iyi değildi. En azından en eski – Alban kiliselerine karşı.

Fuzuli bölgesinin eski Kargabazar köyünde (oradan da bir şey kalmamış) 17. yüzyılın sonlarına ait eşsiz bir kervansaray var. Binaya hafiflik ve ferahlık veren iki sütun ve üç yarım daire kemerle süslenmiş avluya bakan bir balkona sahip olması alışılanın dışındadır. Kervansaraydan yukarıda, inşa edildiği kayanın üzerinde **eski bir Alban mabedi var. Ermeniler kervansarayda olduğu**



gibi burada da hayvan besliyordu. Hadrut'tan kıvrım kıvrım yollarla tırmandığımız **Tuğ köyündeki Alban mabedinin de durumu aynıydı.** Birinci Karabağ Savaşı arifesinde köyde 920 Azerbaycanlı ve 700 Ermeni yaşıyordu. Aralarındaki ilişkilerin nasıl olduğunu bilmiyorum

ama Hocavend bölgesinin Ermenistan tarafından işgal edilmesinden sonra tüm Azerbaycanlılar kovuldu, evleri yıkıldı ve kasabanın Ermeni kısmı sağlam kaldı. Alban mabedi en ciddi şekilde Ermenileştirildi. Çatı karakteristik bir kubbe ile dekore edilmiş, duvarda pencereler ve yeni

bir yapılmış, zemin derinleştirilmiş ve yeni bir sunak dikilmiştir. Tek kelimeyle, Alban mimarisinin bir anıtı varken, ortaya bir Ermeni kilisesi çıkmış oldu.

Özellikle mabedin avlusunda büyük işler yapılmıştı. Burada, 19. yüzyılın başlarından kalma Ermeni yazıtlı ve çeşitli tarihlere sahip mezar taşları hazırlamak için birden fazla taş ustası çalışmıştır. Ancak bu sahte çalışmaları sonuna kadar yapamamışlar.

Cebrayıl bölgesinin Büyük Mercanlı köyüne gitmemizi Azerbaycanlı meslektaşımız önerdi.

"Baba evim orada",- diyor. "Erkek ve kız kardeşlerimin hepsi o evde büyüdü.





1993'te her şeyi geride bırakarak oradan ayrılmak zorunda kaldık. Yirmi yedi yıldır köyüme gitmiyorum. Sadece uydudan çekilmiş olan fotoğraflarını gördüm. Ev yıkılmış gibi görünüyor. Ama bir şey kalmalı. Babamla annem fotoğraf çekmemi istedi. Bunca yıl buraya geri döneceklerini ve her şeyin eskisi gibi olacağını hayal ettiler”.

İşte yol işareti “Büyük Mercanlı”. Arkadaşımızın yüzü bembeyaz oldu. **Köy yoktu. Sadece bir zamanlar evlerin, avluların, müstemilatların olduğu yerlerde bulunan çalılıklar ve oldukça uzun ağaçlar.** Sadece bir yerlerde, temellerin inşasında kullanılan taşlar var, duvarların kalıntıları geçen yılki çimenlerden dışarı çıkıyor.





“Burası çok büyük bir köy idi. Biri müzik okulu olmak üzere üç okul, poliklinik, bir kültür merkezi, stadyum, dükkanlar, tren istasyonu...”

Polis memurunun peşinde eski ana caddede yürüyoruz. Hangi yolların mayından temizlendiğini ve nereye basmamak gerektiğini daha iyi biliyor.

“Burada poliklinik bulunuyordu”,- polis memuru, mermilerin açtığı büyük çukura işaret ediyor.

“Ermeniler ayrılmadan önce burayı havaya uçurmuş”.

“Ermeniler bizim köyde hiç yaşamamışlar”,- diye meslektaşımız yanıtlıyor.

“Ancak sizi kovduktan sonraya burayı sahiplendiler”,- diye polis belirtiyor.

Arkadaşımız çaresizce etrafa bakınıyor. Tek bir belli başlı nokta yok.

“Ev, demiryolunun iki yüz metre gerisindeydi. Trenler geçerken duyuluyordu”.

“Yolu söküp rayları satmışlar. Ancak toprak set kalmış. Buluruz!” – diye polis sakinleştiriyor ve kendinden emin bir şekilde yola devam ediyor.

“Bekleyin!”- meslektaşımız bizi durduruyor. “Burada bir okul vardı. Babam orada öğretmenlik yapmıştı”.

Okuldan geriye açık pencereyi tek bir duvar kalmıştı. Sıralar bile ya götürmüş ya da yakılmıştı.

“Tamam! İleriye gidilmez. Mayın olabilir”,- polis yolunu kesiyor.

“Ev orada olmalı. Buraya çok yakın...”

“Hayır, olmaz!”- polis kararlıydı. “Zaten kaç kişi öldü. Evini gören koşuyor ve...”,- elini sallıyor. Anlaşıldı.

Arkadaşımız dizleri üstüne çöküyor. Kenara çekiliyoruz. ***

Her bir izlenim beraberinde bir sürü soru da getiriyor. Ancak **çoğu zaman şu soru ortaya çıkıyor: bu topraklar Ermenilere niye gerekiyordu?** Pek çok halkları daha da büyük sorunlara sürükleyen aynı “Lebensraum” sorunu mu? Ve nispeten küçük, üstelik aktif olarak azalan nüfusuyla Ermenistan’da hiçbir zaman bu sorun olmamıştı. Bu gün Rusya’da, Ermenistan’dakinden daha fazla Ermeni’nin yaşadığı sır değil. O halde şu soru sorulabilir: Halk neden Ermenistan’dan kaçıyor? – ve yabancı toprakları işgal etmek için çağrıda bulunuyor.

Burada, Karabağ’da, Füzuli, Cebayıl, Zengilan, Laçın ve diğer yerlerde gördüklerime bakılırsa, **burası bir Ermeni yurdu değil. Hiçbir zaman da olmamıştır. Kendi memleketine karşı böyle davranılmaz.** Bakılır, sevilir, geliştirilir, harap ve talan edilmez, yabancı amcalara kiralanmaz.

Ağdam. Onu “hayalet şehir” olarak adlandırıyorlar. Bu şehirde en son 1987 yılında bulunmuştum. Temizliği ve bol yeşilliği ile hatırlıyorum. Tabii ki, o zaman Ekmek Müzesi ve Çay Evi’ne götürüldüm – Ağdam halkı bu iki görülecek yerlerle çok gurur duyuyordu. Bugün kilometrelerce harabe arasında nerede bulduklarını anlayamazsınız. **Tek tanınabilir yapı Ulu Camiidir. Meğerse tek bir nedenden dolayı camiyi yıkmamışlar - Ermeni topçuları cami minarelerini nişangah olarak kullanıyordu.** Geriye kalan her şey Azerbaycanlıların kurtardığı diğer şehirlerdeki gibi görünür. Ağdam’da hüküm süren Ermeniler tek bir sağlam ec bırakmamıştı. Her birinin çatısını sökmüş, pencereleri, kapıları, zeminleri kırmış ve ardından duvarları sökmüşlerdi.

Bununla birlikte, kendileri dilencilerden daha kötü durumda yaşıyorlardı. Böyle bir “konut”u ziyaret ettim. Evsiz serseri bile burada kalmayı reddederdi. Tabii ki, yetkililer için villalar inşa ediliyordu. Ama sıradan insanlar kulübelere sığınmıştı. Oysa 1994 yılına kadar Karabağ’da en çok refah içinde yaşayan Ermeni nüfusu idi.





Ya Ağdam Dram Tiyatrosunu yıkmak neye gerekiyordu? Neye engel oluyordu?

Neden **Natevan'ın türbesini ahır yapmışlardı? Zamanının en eğitilmiş kadınlarından biri olan 19. yüzyıl şairinin mezarını bu kadar kötü bir şekilde kullaacak derecede nefret uyandıran ne olabilirdi?**

Karabağ'ın güzelliği, muhteşem doğası, bakımlı toprakları, geniş bahçeleri ve yeşil meraları, zengin köyleri ve rahat şehirleri hakkında çok şey duymuş ve okumuştum. Bunların hiçbirini görmedim. On yıllardır tamir edilmiş, havaya uçurulmuş köprüler ve yollar, yağmalanan su boruları ve elektrik direkleri, kesilmiş bahçeler ve bağlar, yok edilmiş ormanlar, mayın tarlaları, terk edilmiş hendekler ve yıkılan tanksavar hendekleri, harap edilmiş camiler ve mabetler, patlatılmış tiyatrolar ve hastaneler, bitmek tükenmek bilmeyen harabeler üzerinde şehirler gördüm. Sadece güzellikle hiçbir şekilde bağdaşmayan keder gördüm.

Karabağ'da işgal yıllarında yapılanlar hakkında Azerbaycan'ın sınırlarından kenarda çok az şey yazılıyor. Ermenistan'ı savunmak, Azerbaycan'ı cezalandırmak ve Karabağ'ın geri alınmasını isteyen Ermeni diaspora temsilcilerinin sesleri çok daha yüksek çıkıyor. Aralarında

sadece çatışmanın tarihi hakkında değil, aynı zamanda sonuçları hakkında da yeterince bilgi sahibi olmayan birçok insan olduğunu var sayıyorum. Özellikle şu nedenle ki, **Ermeni politikacıların ve bilimden gelen tahrif-**





lerin çabalarıyla, gerçek olaylar uzun zamandır bu halk için çok sayıda pohpohlayan ve en kuduz milliyetçiliği besleyen mitlerin altına gömülmüştür.

Ancak, Ermenistan'ın işgal ettiği toprakları görmüş ve orada gerçekte neler olduğunu gören yeterince bilgili insan olmalı. Onlar neden susuyorlar? Omerta'nın ("Sus-

kunluk Yasası") ceza kanununun hakim olması ve bütün bir ulusu uyuşturması mümkün mü?! 🌟

***P.S.** Bu Karabağ kayıtlarında kasıtlı olarak başka kişilerin yazışmalarını, gerçeklerini ve rakamlarını kullanmadım. Burada, sadece kendi gözlerimle gördüklerim ifade edilmiştir.*

